

MOCIÓ PER AL DESPLEGAMENT DE MESURES EFECTIVES CONTRA LA SEGREGACIÓ ESCOLAR A LA CIUTAT

Ple 24 de juliol de 2020

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

La segregació escolar provoca que en determinats centres educatius es concentri alumnat amb desavantatges, ja sigui per vulnerabilitats socioeconòmiques o per raó d'origen. La segregació, a part de ser moralment reprovable, és molt nociva per a les persones i els municipis que la pateixen. Els alts nivells de segregació escolar estan relacionats amb resultats educatius globals baixos, alts nivells d'abandonament escolar, o pitjors nivells de cohesió social. L'alumnat vulnerable que va a centres educatius amb concentració d'alumnat vulnerable, als 15 anys, té uns resultats educatius equivalents a 2,5 anys menys d'escolarització respecte a la mitjana global de l'alumnat. Un efecte que pràcticament desapareix quan l'alumnat vulnerable va a escoles amb més heterogeneïtat. **Catalunya es troba actualment entre els 10 països d'Europa amb més segregació escolar.** En els últims 5 anys els nivells de segregació no s'han reduït significativament i més de la meitat dels municipis de més de 10.000 habitants han empitjorat. Aquests alts nivells de segregació escolar assenyalen la manca de desplegament de mesures efectives contra la segregació.

Reus també pateix amb contundència la segregació escolar. L'índex de dissimilitud, que mesura el percentatge de segregació escolar al municipi, assenyala que el nostre municipi està a nivells del 45% a primària i del 32% a secundària, segons dades facilitades per la Fundació Bofill, impulsora d'aquesta moció.

Les dades també assenyalen que la nostra ciutat es troba entre el grup de 44 municipis que tenen alts nivells de segregació escolar i que han empitjorat els últims 5 anys. Reus es troba entre el grup de 42 municipis que la Fundació Bofill considera amb "molt alta" segregació escolar.

Reus es troba entre el grup de 33 municipis que tenen alta segregació escolar i que disposen d'Oficina Municipal d'Escolarització (OME), un dispositiu clau per poder orientar les famílies i articula estratègies contra la segregació escolar.

Reus es troba entre el grup de 19 municipis que no identifiquen alumnat vulnerable a P3 (anomenat alumnat NESE “tipus B” per raó socioeconòmic o “tipus C” per raó d’origen), una funció clau per poder combatre la segregació escolar.

En aquests moments, i seguint les dades de la Fundació Bofill, a la ciutat hi ha 5 centres de primària amb més del 50% d’alumnat estranger, mentre que n’hi ha 7 que estan per sota del 6%. Hi ha una polarització molt important que cal revertir. Pel que fa a Secundària, hi ha 5 instituts amb més d’un 25% d’alumnat immigrant, fet que es tradueix en baixos resultats en les proves competencials i, en definitiva, en els resultats educatius.

D’altra banda, pel que fa a la matrícula viva, hi ha un 2,6% de grups dels quals més d’un 20% d’alumnes prové de la matrícula viva, és a dir, que s’acumula en uns determinats centres. A més, un 76% de grups d’alta complexitat reben matrícula viva a la ciutat.

Pel que fa a la identificació d’alumnat NESE, a Reus, a P3, aquesta identificació és a l’entorn de l’1,6%, quan la mitjana catalana se situa a l’entorn del 8,6% i el nivell òptim hauria de ser del 20%, segons la Fundació Bofill. A primer d’ESO és del 4,7% a Reus.

A aquests alts nivells de segregació escolar s’hi suma l’actual crisi de la COVID-19. Aquesta crisi provocarà un increment de la segregació escolar si no es despleguen mesures efectives i urgents per fer-hi front. En base als aprenentatges de la crisi anterior i a les dades ja disponibles sabem que hi ha tres factors que ja estan succeint i que empitjoraran la situació:

- El nombre de famílies vulnerables s’està incrementant amb rapidesa. Tenint en compte que no hi ha mecanismes suficients per poder-los identificar, diagnosticar i acompanyar, la segregació escolar s’incrementarà.

- L’alumnat matriculat fora de termini s’està incrementant. Es tracta sobretot de famílies que estan patint situacions d’estrès i vulnerabilitat i que per motius diversos no fan el procés d’inscripció a temps. Si no es fa un bon seguiment i orientació a temps, aquestes famílies tendiran a ocupar les places lliures que quedin fora de termini en pocs centres, incrementant així la segregació.

- En els propers mesos s’incrementarà la mobilitat residencial de les famílies per raons de vulnerabilitat amb l’habitatge i el treball. Aquest increment farà augmentar l’anomenada matrícula viva, és a dir, l’alumnat que s’incorporarà al seu centre educatiu un cop començat el curs. La manca de mecanismes per gestionar aquesta matrícula viva des d’una perspectiva equilibrada farà augmentar la segregació escolar.

Malgrat aquest escenari difícil, cal dir que afortunadament a Catalunya hi ha experiències de lluita efectiva contra la segregació escolar a diversos municipis. Sabem concretament quines són les estratègies més efectives contra la segregació escolar i quines són les mesures que es poden desplegar als municipis.

La segregació escolar no és un fet inevitable. Les dades demostren que no hi ha relació entre el percentatge de població immigrant dels municipis i els seus nivells de segregació escolar: hi ha municipis amb poca immigració i alta segregació escolar, i al contrari. Les dades també demostren que a Catalunya la segregació escolar és superior a la segregació residencial. Per tant, cal assenyalar que la segregació escolar no és inevitable: es pot combatre i se sap quines mesures es poden impulsar des dels municipis per reduir-la.

Per tot l'exposat, el grup municipal del PSC proposa els següents ACORDS:

Desplegar 6 mesures d'urgència per evitar l'increment de la segregació escolar al municipi a causa de la crisi de la COVID-19:

- 1. Establir un protocol i criteris clars i homogenis per a la detecció d'alumnat vulnerable (NESE per raó socioeconòmica –tipus “B”- o d'origen –tipus “C”-).**

Establir i clarificar, de manera conjunta amb el Departament d'Educació, criteris per a una detecció d'alumnat vulnerable (NESE tipus “B” i “C”) de gran abast i arreu del territori, així com un protocol o circuit pactat entre tots els actors per fer aquesta detecció de la manera més àgil i eficient.

- 1. Augmentar la reserva de places per a alumnat vulnerable (NESE tipus “B” o “C”).**

Acordar, amb el Departament d'Educació, augmentar la reserva de places per alumnat vulnerable (NESE “B” i “C”) per al curs 2021-22 que hauria de ser com a mínim de 4. No incrementar aquesta reserva dificultarà molt el repartiment equilibrat de l'alumnat.

- 2. Estendre la reserva de places per alumnat vulnerable com a mínim fins al setembre.**

Actualment la reserva de places s'acaba majoritàriament al mes de juliol quan les places que no s'han omplert s'assignen a alumnat ordinari que l'ha sol·licitat. Això fa que l'alumnat NESE que s'incorpora més tard o un cop iniciat el curs, ja no pugui ocupar-les, i acabava assignat en centres amb places disponibles, sovint els més segregats o vulnerables. En un context d'increment d'alumnat vulnerable matriculat fora de termini l'Ajuntament instarà al Departament d'Educació a mantenir la reserva de places a tots els centres com a mínim fins al setembre.

- 3. Desplegar un dispositiu especial de detecció de tot l'alumnat vulnerable.**

Per poder distribuir l'alumnat vulnerable de manera equilibrada i evitar que es concentrin en centres més vulnerables cal poder identificar-los prèviament. Cal articular un dispositiu coordinat entre l'Oficina Municipal d'Escolarització (OME), l'Equip d'Assessorament i Orientació Pedagògic (EAP), els Serveis Socials municipals i la inspecció educativa per fer aquesta detecció. El percentatge d'alumnat vulnerable detectat a P3 hauria de ser com a mínim de la mitjana de Catalunya (8,6%) i idealment s'hauria d'apropar al percentatge d'infants i joves que viuen sota risc de pobresa a Catalunya, que els últims anys es troba en un 30%.

- 4. Potenciar la centralització de les preinscripcions fora de termini i de matrícula viva en les Oficines Municipals d'Escolarització (OME).**

Si l'alumnat preinscrit fora de termini va directament al centre educatiu i no se'l convida a passar per l'OME per gestionar la preinscripció o rebre orientació, és molt més difícil poder fer una bona identificació d'alumnat vulnerable. L'Ajuntament ha de garantir aquesta centralització de les preinscripcions fora de termini en les OME. Cal assegurar els recursos necessaris per poder fer una entrevista personalitzada i que s'apliquin els criteris i protocols que cada Ajuntament hagi acordat amb Serveis Socials, EAP i inspecció.

- 5. Consolidar amb urgència mecanismes d'orientació i acompanyament de les famílies en el procés de matriculació, preferiblement en format presencial o en format digital allà on no es pugui fer de cap altra manera.**

Aquests serveis s'han d'oferir des de les Oficines Municipals d'Escolarització (OME) allà on hi hagi, o desplegar dispositius específics allà on encara no n'hi hagi. Aquest servei permet no només detectar millor l'alumnat vulnerable, sinó que ajuda a fer caure prejudicis o pors d'algunes famílies cap a determinats centres educatius.

- 6. Intensificar els mecanismes que permetin ajustar l'oferta de places al volum real d'alumnat previst per al curs següent.**

La sobreoferta de places actual deixa moltes vacants als centres menys desitjats i aquestes vacants s'omplen amb més facilitat amb alumnes vulnerables de fora de termini o matrícula viva. Cal que l'Ajuntament planifiqui l'oferta del curs següent amb una oferta inicial que cobreixi l'alumnat matriculat dins de termini, de tal manera que la repartició posterior de l'alumnat fora de termini es pugui repartir de manera equilibrada entre tots els centres.

Finalment, i més enllà de la urgència de l'actual moment, l'Ajuntament es compromet a:

- 7. Elaborar i desplegar un Pacte Local Contra la Segregació Escolar del municipi amb el suport de forces polítiques i comunitat educativa.**

D'acord amb les recomanacions del Pacte Contra la Segregació Escolar de Catalunya, i d'acord amb les recomanacions d'estudis diversos, l'Ajuntament ha d'elaborar i desplegar un pacte local contra la segregació escolar. Aquest pacte ha de contenir mesures en àmbits com la planificació de l'oferta escolar, la gestió de l'escolarització, l'acompanyament i orientació de les famílies, o mesures per millorar els recursos i acompanyar els centres educatius amb més dificultats.

- 8. Fer arribar una còpia d'aquests acords al Departament d'Educació de Catalunya, el Síndic de Greuges de Catalunya que impulsa el Pacte Contra la Segregació Escolar de Catalunya i a la Fundació Jaume Bofill, entitat que estudia la segregació escolar i les mesures per reduir-la.**